

ההחליט שיש לו הרבה אוכלין עד הזמן ולפיקד אין למחר כביעורם וכמו שפירש"י ז"ל אמנם
מסכת פסחים סוף גמרא מהני' דר"מ ואמר אוכלין כל ארבע בסדר המלהמות שלו שמא נוסחאות

ז מי שיאל מציתו קודם שעה הביעור וכו'. ואל להגיל מיד הגיים מן ההגר וכו'. כחצ
ה"ה יבטל בלבו פ"ו ולא יחזור ואפילו יש שם שהות והטעם דמאורייתא בביטול
בעלמא כגון וכו' וכן כחצ רש"י בפירושו וכו' דמאורייתא כחצ וכו' וכן כחצ רש"י
הוא כגון בביטול ואפילו שם שהות לא היו מציינים אותו חכמים לחזור ולבער שמה יסדר
בביעורו ויחצול מהלל נפשות. ואפשר שם
רש"י מודה בזה אלא דקושטא דמילתא קאמר
דמאורייתא בביטול בעלמא כגון:

יא ביצד ביעור חמץ וכו'. נראה שרבינו
מפרש ה"ה בחציו הא' בזהמא דחציו
שהחציו לא בצי פירור אלא זורקין להוך המים
ואפילו מכונסין מפני שהמים מפזרים אותם אבל
נחמא בצי פירור שאין המים מתחבין אותו.
כחצ פקוד בלוח חיים שהגאונים פסקו כחכמים
דאמרי מפרד וזורה לרוח או מטיל לים פירור
גם יסר כשיזרוק לים ולא ישליכו שם שלם
כן כחצ רש"י במו"ל. ואם מה שאמר שכן כחצ
הר"ם במו"ל חוזר לכל מה שכתב למעלה אי
אפשר שהרי רבינו בפירוש נראה מדבריו דזוקא
בזורה לרוח בעיקן פירור אבל לא בזריקה לים
שכן כחצ ואם היה החמץ קשה ואין הים
מתחבין במהרה הרי זה מפרדו וכו' הרי שלל
הזרז פירור אלא לחמן קשה דהיינו (בנחמא)
דנניו כחצ אופש"ל וכו' חציו דרב יוסף אבל
שאר חמץ לא בצי פירור. אלא ע"כ יש לנו
לומר שמה שאמר וכן כחצ הרמב"ם לא קאי
אלא לענין מה שאמר שהגאונים פסקו כחכמים
וח"ל אליבא דכ"ע במאי אפילונו ד"ל ורבנן
דח"ל כיון שהטילו לים או זרה לרוח הרי הוציאו
מדרשותיה ולמה לי פירור לר"י בכל חמץ ולרבנן
בחמץ קשה ואע"כ דאמרין בפ"ק דפסחים ואף
ר"י לא קאמר דזוקא בשריפה אלא שלל בשעת
ביעורו אבל בשעת ביעורו השבתה בכל דבר
מ"מ קשיא דאפילו בשעת ביעורו השבתה מיהא
בצי פ"ו להטיל לים או לזרז לרוח ולרבנן בכל
זמן נראה דבעי הטלה לים וזריה לרוח דמקאמר
דלא אמר ר"י בשריפה אלא שלל בשעת ביעורו
וכו' משמע דלרבנן לא שני לכו בין שעת ביעור
לשלא בשעת ביעורו ואמאי לא כגון בזהמא

מרשותו. וי"ל לעולם שאני לכו דשעת ביעורו דוקא בצי זריקה אבל שעת ביעורו
השבתה בכל דבר והא' דלא מפליג החס' לרבנן משום דאיידי הכח אליבא דר' יהודה
פריש מיני דר"י אבל אה"ל דלרבנן מתחלת שם ולמעלה שהוא זמן איסורו בעיקן זריקה
ליס' אבל קודם שש' בהולאה מרשותו כגון וזהו שכתב רבינו נחמא לעכו"ם קודם שעה ששית
אין צריך לבער שריפה שמה שכתב בחתול הענין כיצד ביעור חמץ וכו' מיירי מתחלת
שעה ששית ולמעלה או שאין שם עכו"ם ליתנו לו ויראה לבערו קודם שעה ששית, אי
שלא בשעת ביעורו היינו שעה ששית וכדפירש"י ושעת ביעורו היינו חתול שביעית, או
כדפי' ר"ח ושעת ביעורו היינו שעה ששית ושלל בשעת ביעורו היינו שעה שביעית
והשבתה

משנה למלך

יא ביצד ביעור חמץ שורפו וכו' עד ואמר קן זורקין לים. משנה בפ' כל שעה ר' יהודה אומר
אין ביעור חמץ אלא שריפה וחכ"ל אף מפרד וזורה לרוח או מטיל לים. ובגמרא (דף
כ"ח.) איבעיא לכו היכי קאמר מפרד וזורה לרוח ומפרד ומטיל לים או דלמא מפרד וזורה לרוח
אבל מטיל לים בעיניה ותנן נמי גבי ע"ז כה"ג ר' יוסי אומר שוחק וזורה לרוח או מטיל לים
ואיבעיא לכו היכי קאמר שוחק וזורה לרוח ושוחק ומטיל לים או דלמא שוחק וזורה לרוח אבל מטיל
לים בעיניה אמר רבם מסתברא ע"ז דליס' המלח קא' אלא לא בצי שחיקא חמץ דלשאר נהרות קא'
אזיל בצי פירור א"ל רב יוסף אדרבה אופש"ל מסתברא ע"ז דלא ממיס בצי שחיקא חמץ דממיס
לא בצי פירור תניא כותיה דרבה תניא כותיה דרב יוסף וכו'. והנה אליבא דרבנן שחיקא חמץ דממיס
דבר תלוי אלא בהיות ההשגחה לים המלח או לשאר נהרות שאם הוא לים המלח פשיטא דלא בצי
החמץ פירור דלא יבא החמץ חמור מע"ז וכי יכיר דבצי' לא בצי שחיקא בים המלח ה"נ בחמץ לא
בצי פירור בים המלח. ובע"ז נמי מהני שחיקא בשאר נהרות כי היכי דמהני פירור גבי חמץ בשאר
נהרות. דהא ברייתא דקמי שחיקא בע"ז אוקמה רבם בשאר נהרות אף בסברת ר"י דמתקין בין דבר
דממיס לדבר דלא ממיס יש להסתפק במאי מיירי דאפשר דרב יוסף לא בצי שחיקא בע"ז אלא
בשאר נהרות משום דלא ממיס אבל בים המלח מודה ר"י דלא בצי שחיקא אף דלא ממיס.
ולפי זה לא פליג ר"י ארבה אלא בחמץ דממיס דלרבה בשאר נהרות בצי פירור ולר"י אף בשאר
נהרות לא בצי פירור משום דממיס אף בע"ז לא פליג עליה כלל ולכ"ע בים המלח לא בצי שחיקא
המלח בצי שחיקא משום דלא ממיס אבל בחמץ דממיס לא בצי פירור בים המלח אבל בשאר
נהרות

מגדל עז

ביצד ביעור חמץ עד זורקין לים. פרק כל שעה (דף כ"ח.) וחמץ שנפלה עליו עד סוף הערב. פ' כל
שעה (דף ל"א) ופסק אלו עובדין:

מכאן כתב הרוקח כל אדם ילמד בתוך ביתו לומר כשלישין הבצק כל שיפול מן הכלי
שלישין בו יהא בטל והפקד. ודבר זה צ"ל קודם שתחמין העיסה הגופלת לארץ כבעמור.
וכן טוב שיעשה בבצק הנדבק בכלי דשמו לא יוכלו להפסיק להסירו מעל הכלי עד
שתחמין, ע"כ: [כ] בפרק כל שעה ר' יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה וחכ"ל אף מפרד וזורה לרוח או מטיל לים ופירש"י דק"ל כר"י דסתם לן תנא כוותיה בפרק בתרא
דתמורה אלו הן השורפין תרומה טמאה וחמץ בפסח אע"פ דשתק ר"י לתנא בפרקין דהבא אנו לא שתקין דמרבירי עצמו דקאמר בדוכתא אהיריאה שתק. ואמר בפ"ק דפסחים אמר
ר"י אימתי שלא בשעת ביעור פירוש לאחר שש' אבל בשעת ביעור פירוש קודם שש' שרדך הכל לבער השבתה בכל דבר. ורש"י פ"י אימתי שלא בשעת ביעורו פ"י קודם ו' שעות
אבל בשעת ביעורו פירוש בתחלת שש' דכ"ע או שורפין השבתה בכל דבר. ריב"ק היה אומר להשליך חמץ במקום הפקר דחזוין בתרומה כל איסור הנאה מצריך להו קבורה ומביא
ראיה מירושלמי לא יאכל חמץ אפילו לכלבים במה אנו קיימין אם לכלבו היינו הנאה אלא אפילו לכלבים אחרים והא' דתנן מפרד היינו משום דמאחי ליה מוא קודם שיבא לידי
איסור אכילה מיהו קודם זמן איסורו יכול להשליכו לכל מקום שהעורבים מצויים שם הואיל ולא נאכר בהנאה ובהא מיירי דחצר אין צריך בדיוק ואם ימצא חמץ בחצר אדר זמן
איסורו אסור להניחו שם כדי שיקחוהו העורבים דעיקר ביעור חמץ שריפה, ע"כ: [ג] דאמר רבא חרבו קודם זמנו בותר בהנאה, ע"כ:

ז מי שיאל מציתו קודם שעה הביעור וכו'. פרק אלו עובדין (דף מ"ט.) משנה ההולך
לשחוט אף פסחו ולחול אף בנו ולאכול סעודה אירוסין צניות חמיו וזכר שיש
לו חמץ בחוך ביתו אם יכול לחזור ולבער ולחזור למאור ויחזור ויבער ואם לאו יבטל בלבו
להגיל מן הגיים ומן ההגר ומן הדליקה ומן המפולת יבטל בלבו. פ"ו ולא יחזור ואפילו יש
שם שהות והטעם דמאורייתא בביטול בעלמא
כגון וכו': יצא לזורק ענמו וכו'. שם לשבות
שביחה הרשות יחזור מיד ועד כמה הן חורין
ומחלקו בשיעורו במשנה ואמרו חכמים בכזילה
והלכה כמותן:

י מי שהניח עיסה מגולגלת וכו'. פ"ק (דף
ז'.) ברייתא היה יושב צניות המדרש
וזכר שיש לו חמץ בחוך ביתו מבטלו בלבו אחר
שבת ואחר יו"ט והקשו יו"ט והא' בזה איסורא
הוא והיכי מצי מבטל ליה ותידין רב אחא הכא
בתלמיד היושב לפני רבו עסקין וזכר שיש לו
עיסה מגולגלת בחוך ביתו ומתירא שמה סתמין
וקא מבטל לה מקמי דתחמין דיקא נמי דקמי
היה יושב בבית המדרש ופירש"י ז"ל דיקא נמי
דלאו בחמץ גמור דלי בחמץ גמור אפילו היה
פנוי מה בידו לעשות ויתר הרי אסור לטלטלה
ע"כ:

יא ביצד ביעור חמץ שורפו או פורר וכו'.
פ' כל שעה ר' יהודה אומר אין
ביעור חמץ אלא שריפה וחכמים אומרים מפרד
וזורה לרוח או מטיל לים והלכה כחכמים וכן
פסקו הגאונים שלא כדברי החס' (דף כ"ח.)
ובגמרא איבעיא לכו היכי קאמר מפרד וזורה
לרוח מפרד ומטיל לים או דלמא מטיל לים
בעיניה ומחלקו בזה רבה ורב יוסף ואמר רב
יוסף חמץ דממיס לא בצי פירור והביא שם
ברייתא דתניא דבעי פירור ותיירו ר"י הא'
בחציו הא' בזהמא ופסק רבינו כמותו משום
דמסתבר טעמיה ויש מי שפסק דאפילו נחמא
בצי פירור וברבה: וחמץ שנפלה עליו חפולת
שם (דף ל"א): משנה חמץ שנפלה עליו חפולת
הרי הוא כמבוער רש"י אומר כל שאין הכלב
יכול לחפש ובגמרא אמר רב הסדא לר' יוחנן
שיבטל בלבו חמץ כמה חפשה הכלב שלל
טפחים ע"כ. וכתב בלכות: ואם עדיין לא נכנסה שעה ששית וכו'. שם (דף כ"ח.)
משנה כל שעה שמוחר. לאכול מאכלי לבהמה לחיה ולעופות ומוכרו לנכרי ומוחר בהנאחו
ואמרין בגמרא הא כל שעה שאינו מותר לאכול אינו מאכלי מתניחין דלא כר"י דאי
ר"י הא איכא חמץ דאינו אוכל ומאכלי ובהלכות וכבר פסק רב הלכה כר"י ע"כ. וכן
מבואר סוף פרק ראשון: ואם שרפו קודם שעה ששית וכו'. מיתרם שם (דף כ"ח.)
אמר רבא חרבו קודם זמנו מותר בהנאחו אפילו אחר זמנו מאי טעמא עץ בעלמא הוא:
אבל אם שרפו וכו'. (דף כ"ח.) במשנה עבר זמנו אסור בהנאחו ובגמ' פשיטא לא
צריכא לשנות דרבנן ופירש"י ז"ל שעה ששית ומוכרה הוא ובמשנה ולא יסיק צו
חמור

לחם משנה

י מי שהניח עיסה מגולגלת בחוך ביתו ויאל וכו' הרי זה מבטלו בלבו. אמרו שם
בגמרא (דף ז') דיקא נמי דקמי וכו' ופירש"י רש"י ז"ל דיקא נמי וכו'
*דלאו בחמץ וכו'. ואל"ל לפי הפירוש
שכתב ה"ה לעיל בזה ה"מ דדוקא בשיעורו
וקודם זמן איסורו הא אם לא ביטלו יכול
הוא לזכותו וכו' אף יחישב כך דיקא נמי דהא אין לומר כאן כדפירש"י רש"י ז"ל מה
בידו לשנות ויתר הרי אסור לטלטלה לפני דעת ה"ה מפרשים מותר לטלטלה מאחר
דלא ביטל וכו' בידו היה לשרפה. הא לאו קושיא היא כלום דה"ה מפרשים לא קאמרי
הכי אלא משום דאי אפשר לו לבעלו ועובר עליו וכשאמרו בגמרא דיקא נמי ר"ל חדע
לך דלא הו' כדסליק אדעתין בביטול אחר זמן איסורו מהני דלי מהני הרי צניות נמי
היה אסור לטלטלו כיון שיכול לבטלו דאפילו ה"ה מפרשים לא אמרו כן אלא השתא לפי
האמת דלא מהני ביטול אחר זמן איסורו ולכן כדי שלא יעבור יכול הוא לשרפו אבל
אי הוה מהני ודאי דאסור לטלטלו:

ואם

אף דלא ממיס ובשאר נהרות לכ"ע בצי שחיקא. ואפשר עוד ללמד ולומר דר"י ס"ל דאף בים

הנהגות מיימוניות

[י] מכאן כתב הרוקח כל אדם ילמד בתוך ביתו לומר כשלישין הבצק כל שיפול מן הכלי
שלישין בו יהא בטל והפקד. ודבר זה צ"ל קודם שתחמין העיסה הגופלת לארץ כבעמור.
וכן טוב שיעשה בבצק הנדבק בכלי דשמו לא יוכלו להפסיק להסירו מעל הכלי עד
שתחמין, ע"כ: [כ] בפרק כל שעה ר' יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה וחכ"ל אף מפרד וזורה לרוח או מטיל לים ופירש"י דק"ל כר"י דסתם לן תנא כוותיה בפרק בתרא
דתמורה אלו הן השורפין תרומה טמאה וחמץ בפסח אע"פ דשתק ר"י לתנא בפרקין דהבא אנו לא שתקין דמרבירי עצמו דקאמר בדוכתא אהיריאה שתק. ואמר בפ"ק דפסחים אמר
ר"י אימתי שלא בשעת ביעור פירוש לאחר שש' אבל בשעת ביעור פירוש קודם שש' שרדך הכל לבער השבתה בכל דבר. ורש"י פ"י אימתי שלא בשעת ביעורו פ"י קודם ו' שעות
אבל בשעת ביעורו פירוש בתחלת שש' דכ"ע או שורפין השבתה בכל דבר. ריב"ק היה אומר להשליך חמץ במקום הפקר דחזוין בתרומה כל איסור הנאה מצריך להו קבורה ומביא
ראיה מירושלמי לא יאכל חמץ אפילו לכלבים במה אנו קיימין אם לכלבו היינו הנאה אלא אפילו לכלבים אחרים והא' דתנן מפרד היינו משום דמאחי ליה מוא קודם שיבא לידי
איסור אכילה מיהו קודם זמן איסורו יכול להשליכו לכל מקום שהעורבים מצויים שם הואיל ולא נאכר בהנאה ובהא מיירי דחצר אין צריך בדיוק ואם ימצא חמץ בחצר אדר זמן
איסורו אסור להניחו שם כדי שיקחוהו העורבים דעיקר ביעור חמץ שריפה, ע"כ: [ג] דאמר רבא חרבו קודם זמנו בותר בהנאה, ע"כ:

תנור וכירים: ואם ביטל או וכו'. זה למד רבינו ממה שהעלו בהלכות (דף כ"ו) מן הגמ' שאם אפה אחת הפת בעני ערלה או בקשין של כלאי הכרם שאסור לפי שיש שבת עניים בפת. וכמו רבינו אסור בהנאה ואין לו תקנה וכן עיקר. ואסור הפחמין מבוחר הוא כיון שחרבו אחר זמנו ועוד שאין חמץ בפסח מן העשרפין שאסור מותר:

פ"ד א כתוב במורה לא יראה לך חמץ וכו'. ברייתא פ"ק (דף ה')

לפי שנאמר לא יראה וכו' ויש מבוחר שאם העמין שהוא עובר בכל יראה וכל ימאל: ומ"ש רבינו או הפקידו ביד העכו"ם אע"פ שאינו מבוחר בברייתא דבר פשוט הוא וק"ו ומה חמץ של עכו"ם שחייב ישראל בהחיותו חייב לבערו זה שהוא של ישראל לגמרי לא כ"ש וכמה דברים יש בגמרא מורים שאסור להפקיד חמץ ביד עכו"ם ולעבור עליו למד רבינו מהברייתא העשויה במכילתא ונחלקו בפירושה ובגרסתה רבינו והרמב"ן ז"ל שהרמב"ן ז"ל כתב בפירושו התורה שאינו עובר בלאו אלא בחמץ שלו ובכשרותו לדיכא חרתי הא לאו הכי לא:

יכול לא יראה עובר וכו'. זה מבוחר בברייתא המכרת: יכול יראה חייב לבער וכו'. ג"ו שם ובשלא קבל עליו אחריות כמו שיתבאר לפינו:

ב וחמץ של הקדש וכו'. שם אכל אחת רואה של אחרים ושל גבוה ויש מפורש שאפילו נכרי שכבשו ושרוי עמך בחצר הדיון כן ומפרש רבינו נכרי שכבשו נר חושב: אבל צריך לעשות מחילה וכו'. שם (דף ו'). אחר כך חמץ של עכו"ם עושה לו מחילה עשרה ומדברי רבינו דשלא קבל עליו אחריות הוא וכן פירש"י ז"ל זה לשון חמץ של עכו"ם המופקד אלו ולא קבל עליו אחריות דלמדין דמותר להשאירו עושה לו מחילה ב"ד משום היכרא וזה דעת קצת מפרשים ז"ל אכל בעל העמור והרמב"ן ז"ל וקצת מן האחרונים מפרשים דכלל קבל עליו אחריות לא צעיק מחילה עשרה אלא מפניו לכל מקום כדי שלא יבטל בו ובקבל עליו אחריות די ביחוד בית ובמחילה עשרה דכיון דייחד לו בית לאו ברשותו הוא אע"ג דקביל עליו אחריות. וזה דעתם ז"ל: אבל של הקדש וכו'. כבר נתבאר זה פ"ג גבי מלא חמץ ביו"ט בשלל הקדש אינו צריך היכר:

עכו"ם

פ"ד א כתוב במורה לא יראה לך חמץ יכול אם עמך אחר וכו'. קשה דכבר ריבה דכשפקיד אחריו ביד נכרי עובר ח"כ כל שכן כשהוא בשדה או בעיר אחרת. וי"ל דלא הוה מרבינן הפקידו ביד נכרי אלא אחר שריבה לנו הכתוב דשדה ובעיר אחרת חייב גבולך ואחר שריבה הכתוב כן מרבינן הפקידו ביד נכרי מקרא דלא ימאל בנתיבם אכל אי לאו קרא דבכל גבולך לא הוה מרבינן הפקידו ביד נכרי. ועוד י"ל דנהי דמרבינן הפקידו ביד נכרי כשהוא בצינו ובאחרת העיר אכל בשדה ובעיר אחרת מניין ח"כ בכל גבולך:

עכו"ם

לכמה לא בעי שחיקה ולר"י בעי שחיקה: וראיתי להחוס' ז"ל שכתבו וז"ל דלא ממין ציחא שחיקה לכאורה משמע דלר"י בעי שחיקה אפילו בים המלח דמסתמא אמאי דקאמר רבה אין צריך שחיקה דהיינו בים המלח קאמר רב יוסף דבעי שחיקה ועוד אי בשאר נהרות דוקא קאמר רב יוסף דבעי שחיקה ולא בים המלח ולא פליג ארבה בע"ז אלא בחמץ ח"כ מאי קאמר תניא כותיה דרב יוסף ומאי קאמר נמי שחיקה קשיא לרבה ע"כ. והנה התוספות שלנו הדין הראשון שכתבנו לעיל דרב יוסף לא מייירי אלא בשאר נהרות ולא פליג ארבה כי אם בחמץ בשאר נהרות מזה ג' הכרחות. האחד דמסתמא כי קאמר ר"י ע"ז דלא ממין בעי שחיקה היינו במאי דקאמר רבה דלא בעי שחיקה אחא איחור למימר דכיון דלא ממין בעי שחיקה וא"כ ע"כ דמייירי בים המלח דלרבה לא בעי שחיקה ולר"י בעי שחיקה. והסברת השני הוא דאם איחור דלא פליג בע"ז מאי קאמר תניא כותיה דר"י ומייירי ברייתא דע"ז והלא בע"ז לא נחלקו. והו' דקאמר שחיקה קשיא לרבה ואי בע"ז לא נחלקו היכי קשיא לרבה עפי מרב יוסף והא לר"י נמי צריך לאוקומי לברייתא בשאר נהרות דוקא. אלא ודאי דלר"י בעי שחיקה אפילו בים המלח ומכאן הכי קאמר תניא כותיה דר"י דמאי קאמר דבעי שחיקה בע"ז ובסתמא דע"ז הוא לים המלח ואפילו הכי קאמר תניא כותיה דר"י דמאי קאמר דבעי שחיקה בע"ז עוד כתבו התוספות ולפי זה לר"י בשאר נהרות לא מהני שחיקה מדקא מצינן להוליך לים המלח ע"כ. וכונתם היא דאי ר"י מייירי בים המלח ואפילו הכי בעי שחיקה ע"כ ס"ל דבשאר נהרות לא מהני שחיקה דאי אחרת דבשאר נהרות מהני שחיקה ח"כ לאוהי תכלית הוכרח בע"ז הולכה לים המלח בשלמא לרבה יוחא דהולכה לים המלח מהני דלא נבעי שחיקה אף לרב יוסף דגם בים המלח בעי שחיקה אם איחור דגם בשאר נהרות מהני שחיקה אמאי מצינן להוליך לים המלח אלא ודאי דלר"י בשאר נהרות לא מהני שחיקה. (א"ס ועיין לעיל בפ"ח מה' עכו"ם דין ו')

אם

הנהרות מיימוניות

[6] ילפינן לה מרבתיה לך לך חרי זמני, ע"כ: [3] עכו"ם שכבשתו ושרוי עמך בחצר מנין:

והשאר ר"י ורצון פליגי בשעה ששית אכל בשעה שביעית השבתתו בכל דבר כלומר דאפילו ר"י לא בעי שריפה אלא במפרר וזורה לרוח או מטיל לים סני והיינו לרש"י, ולר"ם הוי חיפא דפליגי בשעה שביעית אכל בשעה ששית השבתתו בכל דבר וזה נראה עיקר יוסף. ואותן בני אדם המשימים חמץ בלדי ר"ה בשעה ששית או שביעית שלא

כדין הם עושים שמהגביה שעה ששית לר"י לבערו מן העולם וכן משמע בהגהות מיימוניות ופסק רבינו כרז יוסף וצריך טעם למה דהא רבה ורב יוסף הלכה כרבה בר מחלף וז"ע. כתב הר"מ דאע"ג דידע חמץ במקום שאינו עשוי ליגלות ואינו מצי' צבית דמני ליה בביטול היכל דבעליה מדעתיה שלא כהערתם שאין דעתו להחזיר וליהנות ממנו לעולם: [חמץ שנפלה כו' ג' טפחים כו'. בגמ' (ל"ה: תנא) כמה חפישת הכלב פירושו כמה יחא מכוסה ולא נחוש בו להפישת הכלב ג' טפחים וז"ל בג' טפחים סני ליה. ומ"ש או יוסף דלא נימא דמי הוי יוסף מנ' טפחים אפילו ביטול לא ניבעי קמ"ל. כתב הר"מ בספרים המדויקים גרסי אס עדיין לא נכנסה שעה ששית ונחתו לעכו"ם ואינו צריך לבער, וי"ס דגרסי נחתו לעכו"ם קודם שעה ששית אינו צריך לבער, פי' דקי"ל (דף כ"א.) ככ"ה דכל שעה שמותר לאכול מותר למכור ואע"פ שהחמץ נשאר קיים אין צדק כלום: ואם ביטל או אפה אחרת הפת וכו'. ודוקא שהחמץ כנגדו הרב רבי משה:

פ"ד א כתוב במורה לא יראה לך חמץ יכול אם עמך אחר וכו'. שם עמך אחר או הפקיד אחריו ביד עכו"ם לא יהיה עובר תלמוד לומר שאור לא ימצא בנתיבם אפילו הפקידו או הטמינו. יכול לא יהיה עובר אלא אם כן היה החמץ בביתו אבל אם היה רחוק מביתו בשדה או בעיר אחרת לא יהיה עובר תלמוד לומר בכל גבולך בכל רשותך. יכול יראה חייב לבער מרשותו חמץ של עכו"ם או של הקדש תלמוד לומר לא יראה לך שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים או של גבוה: ב הא למדת ששהחמץ של ישראל אם הניחו ברשותו אפילו טמון ואפילו בעיר אחרת ואפילו ביד עכו"ם הרי זה עובר משום לא יראה ולא ימצא חמץ של הקדש או של עכו"ם שהיה אצל ישראל אפילו היה עמו בבית הרי זה מותר מפני שאינו שלו. ואפילו היה של גר [6] תושב שיד ישראל שולמית [3] עליו אין כופין אותו להוציא החמץ מרשותו בפסח. אבל צריך לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים בפני חמצו של עכו"ם שמא יבוא להסתפק ממנו. אבל של הקדש אינו צריך מפני שהכל פורשין מן ההקדש כדי שלא יבואו

א סמ"א לאוין עט: ב טור סי' תמ סמ"א שם:

לחם משנה

יא ואם ביטל או אפה אחרת הפת ואחרת התבטל אסור בהנאה. כתב ה"ה זה למד רבינו ממה שהעלו בהלכות וכו' לפי שיש שבת עניים בפת וכו'. ראיתי מי שהקשה דלמה ליה לה"ה ז"ל האי טעמא הא כיון דקי"ל כרבען דאמרי דחמץ בפסח הוי מן הנקבין דאסור כדלמך שם בגמרא בסוף המורה בלאו הכי אסור דאי אינערינן בגמרא הך טעמא דשבת עניים הוא בערלה וכלא הכרם דהוי מן העשרפין. ול"ל דאין זו קושיא כלל דמ"מ אע"ג דאסור אסור מ"מ אין לנו לאסור הפת כיון דמקלף קלי לאיסורא אלא ודאי צריך אפה לומר דטעמא הוא משום דיש שבת עניים בפת או שחמץ יש שבת האפר בפת והכל דבר אחד ולזה הוצרך הרב המגיד לומר כן:

עכו"ם

נהרות בעי פירור אף בממין. ולפי זה לא פליג ר"י ארבה כי אם בע"ז וביס המלח דלרבה לא בעי שחיקה אף בע"ז בשאר נהרות אין מחלוקת ביניהם דאף רבה מודע דבעי שחיקה ובחמץ נמי אין מחלוקת ביניהם כלל דאי בים המלח לכ"ע לא בעי פירור ואי בשאר נהרות לכ"ע בעי פירור. ואפשר עוד ללמד לומר דרב יוסף ס"ל דהיות ההשלכ לים המלח או לשאר נהרות אינו מעלה ומוריד כלל ואין הדבר תלוי אלא בממין ולא ממין דאי ממין כגון חמץ אף בשאר נהרות לא בעי פירור ואי לא ממין כגון ע"ז אף בים המלח בעי שחיקה. ולפי זה פליג ר"י עליו דרבה בתרתי בע"ז בים המלח דלרבה לא בעי שחיקה ולרב יוסף בעי שחיקה ובחמץ בשאר נהרות דלרבה בעי פירור ולרב יוסף לא בעי פירור: דבר לל העולה דארכע חלוקות הם. האחת הוא חמץ בים המלח. והשנית חמץ בשאר נהרות. והשלישית ע"ז בשאר נהרות. והרביעית ע"ז בים המלח. והנה החלוקה הראשונה דהיינו חמץ בים המלח אליבא דר"ע לא בעי פירור ואין בזה מחלוקת כלל. וכן בע"ז בשאר נהרות דהיינו החלוקה השלישית אליבא דר"ע עומא בעי שחיקה ואין בזה מחלוקת כלל. אף בחלוקה השנייה דהיינו חמץ בשאר נהרות והחלוקה הרביעית דהיינו ע"ז בים המלח בזה פליגי רבה ורב יוסף. ולפי הדין הראשון שכתבנו לעיל דרב יוסף לא מייירי אלא בשאר נהרות נמא דגם בחלוקה הרביעית דהיינו ע"ז בים המלח לא נחלקו דכ"ע לא בעי שחיקה ואין בין רבה ור"י אלא החלוקה השנייה דהיינו חמץ בשאר נהרות דלרבה בעי פירור ולרב יוסף לא בעי פירור. ולפי הדין השני שכתבנו לעיל דר"י לא מייירי אלא בים המלח נמא דהחלוקה השנייה דהיינו חמץ בשאר נהרות לא נחלקו בה ולכ"ע בעי פירור ואין בין רבה לרב יוסף אלא החלוקה הרביעית דהיינו ע"ז בים המלח דלרבה לא בעי שחיקה ולר"י בעי שחיקה. ולפי הדין השלישי שכתבנו לעיל דרבה מייירי בין בים המלח ובין בשאר נהרות נחלקו רבה ור"י בחלוקה השנייה דהיינו חמץ בשאר נהרות ובחלוקה הרביעית דהיינו ע"ז בים המלח דלרבה חמץ בשאר נהרות בעי פירור ולר"י לא בעי פירור וע"ז בים המלח

מגדל עז

פ"ד כתוב במורה לא יראה עד שערות העכו"ם הוא. פ"ק דשפחים וממין כ"ל שעה (דף ל"ה):